

THAILAND TOURISM CONFIDENCE INDEX 2013 / 2

JUNE 2013

ดัชนีความเชื่อมั่น ผู้ประกอบธุรกิจ การท่องเที่ยว ในประเทศไทย ไตรมาสที่ 2 ปี 2556

Tourism Situation and Forecast of
Tourists' Behavior and Confidence Index of
Thailand's Tourism Industry

โครงการรายงานและพยากรณ์
สถานการณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว
และความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการ
ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย

- ไตรมาส 2 ปี 2556 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการอยู่ในระดับปกติ (100) นับเป็นระดับที่สูงที่สุด เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา
- ขณะที่การคาดการณ์สถานการณ์ของไตรมาสถัดไปสูงว่าจะดับปกต้อย่างต่อเนื่อง โดยดัชนีความเชื่อมั่นจากการคาดการณ์ในไตรมาส 3 เท่ากับ 102

- ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการในไตรมาสที่ 2 ปี 2556 เท่ากับ 100 เป็นระดับที่สูงที่สุดของไตรมาสเดียวกันในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา สาเหตุหลักจากการพัฒนาการคุณภาพ เศรษฐกิจในประเทศไทย และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- ผู้ประกอบการคาดการณ์สถานการณ์ในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 ดีกว่าระดับปกติเล็กน้อย (102) นับเป็นการคาดการณ์สถานการณ์ ดีกว่าปกติติดต่อกันเป็นครั้งที่ 4 แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ และความเชื่อมั่นที่ดีขึ้นอย่างมาก
- ความพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวในไทยลดลง ส่วนใหญ่ไม่พอใจด้านการเดินทาง ความมีการปรับปรุงและพัฒนา ระบบคุณภาพของสิ่งท่องเที่ยวนี้เพื่อรักษาการเติบโตของ นักท่องเที่ยว
- นักท่องเที่ยวชาวไทยเพียงร้อยละ 44 มีแผนการเดินทางท่องเที่ยว ในประเทศไทยในช่วงไตรมาสที่ 3 ปี 2556 (ลดลงจากไตรมาสก่อน)
- ความเชื่อมั่นการท่องเที่ยวช่วงเทศกาลในไตรมาสที่ 3 อยู่ในระดับปกติ นักท่องเที่ยวไม่ได้มีแผนการเดินทางช่วงเทศกาลมากนัก
- ในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 6.36 ล้านคน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.10 จากไตรมาสที่ 3 ของปีก่อน
- คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งปี 2556 อยู่ที่ 26.08 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 17 จากปี 2555 (กรณีไม่มีเหตุการณ์ ผิดปกติเกิดขึ้นในช่วงปลายปี)
- จากการสำรวจทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวพบว่า การแข็งค่า ของเงินบาทในปัจจุบันไม่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจและพฤติกรรม การท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว
- ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการคุณภาพ ที่เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การดูแลและควบคุม มาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการ และการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานต่างๆ เช่น สนามบิน ระบบราง และทรัพยากรบุคคล เพื่อรับการเติบโตของการท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งต้องมี การควบคุมเข้มงวดกับการขึ้นทะเบียนธุรกิจโרגนแรมและที่พัก ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวในตลาดที่มีกำลังซื้อสูง และพิจารณา มาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวช่วงเทศกาลในช่วงปลายปี

การว่านาค่าดัชนี ดัชนีความเชื่อมั่นนี้ค่าอยู่ระหว่าง 0 – 200 โดย

- ค่าดัชนีสูงกว่า 100 หมายความว่าสถานการณ์ดีกว่าระดับปกติ
- ค่าดัชนีเท่ากับ 100 หมายความว่าสถานการณ์เท่ากับระดับปกติ
- ค่าดัชนีต่ำกว่า 100 หมายความว่าสถานการณ์แย่กว่าระดับปกติ

โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
สถาบันฯ สถาบันฯ สถาบันฯ

และศูนย์ฯ ศูนย์ฯ ศูนย์ฯ

โดยมีจุดบุญหมายเพื่อคาดการณ์ และสะท้อนถึง สถาบันฯ สถาบันฯ สถาบันฯ
และเมืองฯ ให้กับภาคส่วนได้รับรู้ เพื่อที่จะได้เตรียมพร้อม
รับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้
โดยการศึกษาและออกเป็น 6 ส่วนได้แก่

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไป
2. ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว
3. ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศไทยและชาวต่างชาติ
4. การต่อรองที่ยังคงดำเนินต่อไป
5. การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ
6. ข้อเสนอแนะ

1. การรวมสถานการณ์ทั่วไป

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2556 มีแนวโน้มขยายตัว โดยมีแรงขับเคลื่อนหลักจาก อุปสงค์ภายในประเทศ ทั้งการบริโภคและการลงทุน รวมถึงโครงการลงทุนพื้นฐาน วงเงิน 2 ล้านล้านบาทที่มีความชัดเจนมากขึ้น อย่างไรก็ตามอัตราแลกเปลี่ยนที่ แข็งค่าขึ้นอย่างมากในไตรมาสแรก ซึ่งเป็นผลจากมาตรการทางการเงินที่่อนคลาย ของต่างประเทศ ทำให้การส่งออก และการเติบโตทางเศรษฐกิจในไตรมาสแรก ของปี 2556 ดีกว่าที่คาดไว้

ในระยะยาว อัตราเงินเฟ้อยังคงทรงตัว เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ยังคงมีแนวโน้มทรงตัว แต่ในระยะสั้นเงินเฟ้อมีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะราคากาแฟสดที่ต่ำลงโดยธนาคาร แห่งประเทศไทยปรับลดอัตราเงินเพื่อทั้งปีลงเหลือ 2.7% (จาก 2.8%) สถาบันพัฒนาฯ ปรับลดคาดการณ์เหลือ 2.3-3.3% (จาก 2.5-3.5%) ในขณะที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังยังคงคาดการณ์ท่าเดิมที่ 3.0%

เศรษฐกิจโลกยังมีความกังวล โดยเฉพาะต่อการชะลอตัวของเศรษฐกิจ สถานการณ์ของ เกาะหลีเห็นอ และการแก้ปัญหาในภาคการเงินของไซปรัส ทำให้หลายประเทศทั่วโลก ดำเนินนโยบายผ่อนคลายอย่างต่อเนื่อง และมีเงินทุนไหลเข้าประเทศไทยในภูมิภาค เอเชียซึ่งยังคงมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้ค่าเงินในภูมิภาคนี้แข็งค่า ขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในไตรมาสแรกของปี 2556

ประเทศไทยเริ่มมีฝนตกหนักในหลายพื้นที่ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการท่องเที่ยว ในหลายภูมิภาค โดยในเดือน มิ.ย. และ ก.ค. ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจาก ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ประเทศไทยตอนบนจะมีฝนตกชุก ยกเว้นช่วงปลายเดือน มิ.ย. ถึง กalgoon เดือน ก.ค. ขณะที่ประเทศไทยตอนล่างคาดว่ามีฝนตกชุก ตลอดช่วงตั้งแต่ล่าสุดและมีคลื่นลมค่อนข้างแรง (กรมอุตุนิยมวิทยา)

2. ผลการสำรวจความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย

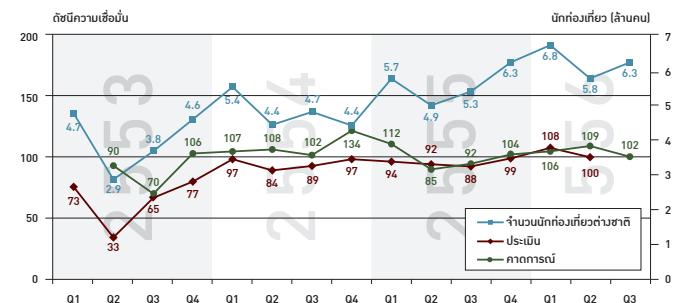
จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 2 ปี 2556 จำนวน 600 ราย พบว่า ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการในไตรมาสที่ 2 ปี 2556 เท่ากับ 100 อยู่ในระดับปกติ และเป็นระดับที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับไตรมาส เดียวกันในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา

การที่ผู้ประกอบการประเมินสถานการณ์ในระดับปกติแม้จะเริ่มเข้าสู่ช่วง nokdoo ท่องเที่ยว (Low Season) และให้เห็นว่าการท่องเที่ยวไทยในหลายพื้นที่ เริ่มจะมีการเติบโต อย่างมั่นคงทั้งในช่วงในและนอกฤดูท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต่างชาติบางประเทศ โดยเฉพาะในแถบเอเชีย เช่น จีน และ เกาหลี มีการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นลดลงทั้งปี ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการ มีความมั่นใจเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่มาจากการพัฒนาการเดินทาง เช่น มีการเดินทาง

รวดเร็วและง่ายขึ้น (ร้อยละ 44) การมีทางเลือกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว มากขึ้น (ร้อยละ 36) และการเดินทางราคาถูกลง (ร้อยละ 32) นอกจากนี้ ปัจจัยอื่น ที่สำคัญ คือ การพื้นดินของเศรษฐกิจไทย (ร้อยละ 38) และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 32)

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการบางส่วนยังมีความกังวลเกี่ยวกับ จำนวนค่าเชิงแอล การแข่งขันที่สูงขึ้น (ร้อยละ 36) ความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัว อย่างมั่นคงและอาจส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวของประชาชน ในประเทศไทยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ 35) นโยบายการท่องเที่ยว ในประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 34) และ ต้นทุนสินค้าแพงขึ้น (ร้อยละ 34)

ภาพที่ 1 ดัชนีความเชื่อมั่นการท่องเที่ยวประเทศไทยปี 2553-2556

ดัชนีความเชื่อมั่นในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 จากการคาดการณ์ของผู้ประกอบการ ยังคงสูงกว่าระดับปกติอย่างต่อเนื่อง (102) และให้เห็นถึงสถานการณ์ธุรกิจท่องเที่ยวอย่าง ดีขึ้นอย่างมากของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย ปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 3 ของปี 2556 ยังคงเป็นความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย (ร้อยละ 38) และการเดินทางรวดเร็ว และง่ายขึ้น (ร้อยละ 37) อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการบางส่วนยังคงมีความกังวล กับการเป็นช่วงนอกฤดูท่องเที่ยว (Low Season) (ร้อยละ 36) และ ปัญหานโยบาย การท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 34)

สำหรับความเห็นของผู้ประกอบการไทยต่อการแข่งค่าของเงินบาทในปัจจุบัน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้มีความกังวลมากนัก โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42) เห็นว่าธุรกิจท่องเที่ยวของตนไม่ได้รับผลกระทบ ในขณะที่อีกร้อยละ 31 เห็นว่าการแข่งค่าขึ้นของค่าเงินบาททำให้ธุรกิจแย่ลงหรือแย่ลงมาก และผู้ประกอบการ อีกร้อยละ 26 เห็นว่าการที่ค่าเงินบาทแข็งค่าส่งผลดีต่อธุรกิจท่องเที่ยวของตน ทั้งนี้ผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวจากการที่ค่าเงินบาทแข็งค่าที่ผู้ประกอบการ เห็นได้ชัด ที่สุดคือการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้จ่ายน้อยลง (ร้อยละ 32) รองลงมาได้แก่ การที่นักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปต่างประเทศมากขึ้น (ร้อยละ 25) นักท่องเที่ยวต่างชาติ มาเที่ยวไทยน้อยลง (ร้อยละ 21) ในขณะที่อีกร้อยละ 24 ไม่รู้สึกถึงผลกระทบใดๆ จากบัญชาค่าเงินบาททั้งล้วน ทั้งนี้การปรับตัวของผู้ประกอบการจากการที่ค่าเงินบาท แข็งค่าขึ้นได้แก่ การเพิ่มการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 29) การลดราคาสินค้า (ร้อยละ 25) และการสั่งซื้อของจากต่างประเทศ มากขึ้น (ร้อยละ 19) โดยผู้ประกอบการอีกร้อยละ 29 ไม่มีการปรับตัวใดๆ ต่อปัญหาดังกล่าว

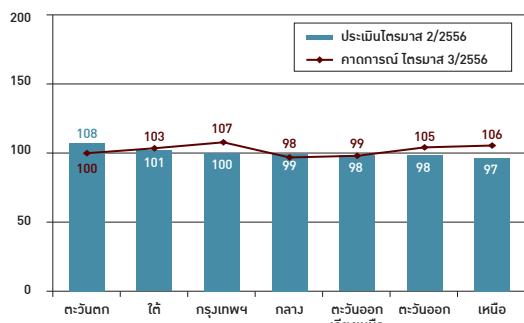
ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่า การพัฒนาการคุณภาพของสิ่งที่จะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวมากที่สุด ได้แก่ การเพิ่มเส้นทางในการเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวที่ห่างไกลให้สะดวกขึ้น (ร้อยละ 41) การเพิ่มเส้นทาง/จำนวนเที่ยวบิน (ร้อยละ 41) และการพัฒนาระบบรถไฟ (ร้อยละ 39) โดยผู้ประกอบการร้อยละ 39 ให้ความเห็นว่าโครงการไฟฟ้าความเร็วสูง จะส่งผลดีถึงดีมากต่อธุรกิจท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ประกอบการถึงร้อยละ 35 ที่เห็นว่าโครงการรถไฟดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อธุรกิจท่องเที่ยวของตน และอีกร้อยละ 25 ที่มีความเห็นว่าจะส่งผลลบต่อสถานการณ์ธุรกิจท่องเที่ยวของตน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะผู้ประกอบการบางส่วนยังไม่ได้รับข้อมูลของโครงการไฟฟ้าความเร็วสูงนี้ว่าจะมีประโยชน์ต่อการเดินทางอย่างไรบ้าง จึงยังมองไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของโครงการนี้ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีการให้ความรู้ต่อผู้ประกอบการให้มากขึ้นเพื่อให้มีการวางแผนธุรกิจให้เหมาะสม

ส่วนนโยบายจากภาครัฐที่ผู้ประกอบการเห็นว่าจะมีประโยชน์ต่อธุรกิจท่องเที่ยวได้แก่ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 38) การกระตุ้นกระแสและความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 37) และการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย (ร้อยละ 36) ซึ่งนโยบายทั้ง 3 ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก โดยเฉพาะในช่วงนักท่องเที่ยวต่างด้าวท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51) เห็นว่าการรวมกลุ่มกันของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จะช่วยในการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวของตนเองได้ดี

2.1 ดัชนีความเชื่อมั่นจำแนกตามภูมิภาค

ไตรมาสที่ 2 ปี 2556 ผู้ประกอบการในทุกภูมิภาคประเมินการท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับระดับปกติมาก โดยผู้ประกอบการในภาคตะวันตกประเมินสถานการณ์ธุรกิจท่องเที่ยวในช่วงไตรมาสที่ 2 ปี 2556 ในระดับที่สูงที่สุด (108) ทั้งนี้โดยภาพรวมทั้งประเทศดีกว่ามีระดับความเชื่อมั่นที่ค่อนข้างดีมากเมื่อเทียบกับหลายๆ ไตรมาสที่ผ่านมา

ภาพที่ 2 ดัชนีความเชื่อมั่นการท่องเที่ยวประเทศไทย แบ่งตามภูมิภาค

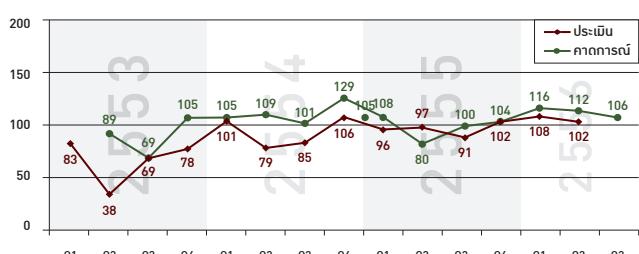
ผู้ประกอบการในเกือบทุกภูมิภาคคาดการณ์ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 จะอยู่ในระดับใกล้เคียงระดับปกติ หรือดีกว่าระดับปกติเล็กน้อยโดยเฉพาะผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพ (107) และภาคเหนือ (106)

2.2 ดัชนีความเชื่อมั่นจำแนกตามประเภทธุรกิจ

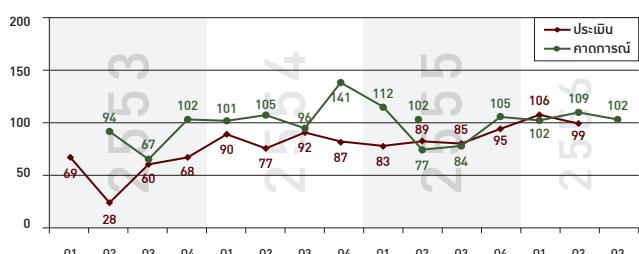
ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกือบทุกประเภทประเมินสถานการณ์ในไตรมาสที่ 2 ปี 2556 อยู่ในระดับที่ค่อนข้างใกล้เคียงระดับปกติ โดยมีเพียงธุรกิจอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (เช่น สถานที่ท่องเที่ยว สนามกอล์ฟ Theme parks และสวนสนุก) ที่มีความเชื่อมั่นต่ำสุด (87) ส่วนผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมมีความเชื่อมั่นสูงที่สุด (102) รองลงมาได้แก่ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก และร้านค้าทั่วไป (101) โดยจะเห็นได้ว่า ธุรกิจท่องเที่ยวในเกือบทุกประเภท (ยกเว้นธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว) มีระดับความเชื่อมั่นที่ดีขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปีที่ผ่านมา (ไตรมาส 2 ปี 2555) ค่อนข้างมาก

ในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 ผู้ประกอบการในเกือบทุกประเภทธุรกิจยังคงมีความเชื่อมั่นที่ใกล้เคียงกับระดับปกติ โดยผู้ประกอบธุรกิจโรงแรม (106) และธุรกิจร้านขายของที่ระลึกและร้านค้าทั่วไป (104) มีตัวนี้ความเชื่อมั่นที่สูงที่สุด

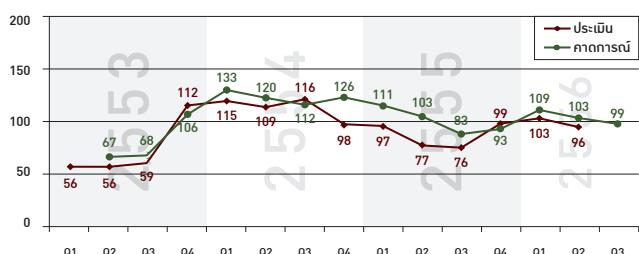
ภาพที่ 3 ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจโรงแรม

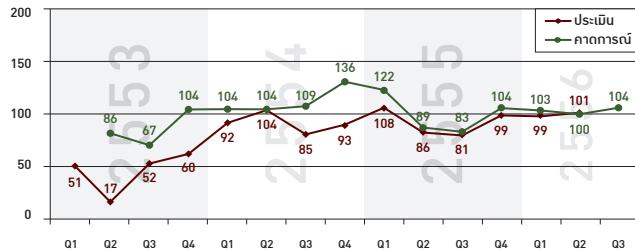
ภาพที่ 4 ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจนำเที่ยว

ภาพที่ 5 ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจขนส่ง

ภาพที่ 6 ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจร้านขายของที่ระลึก และร้านก้าวท่อไป

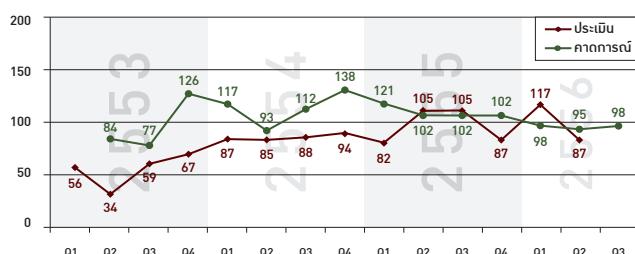
ภาพที่ 7 ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจร้านอาหาร และเครื่องดื่ม

ภาพที่ 8 ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจสปาและบันได

ภาพที่ 9 ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ผลการสำรวจความคิดเห็นนักท่องเที่ยว

3.1 นักท่องเที่ยวต่างชาติ

จากการสำรวจความเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติใน ไตรมาสที่ 2 ปี 2556 จำนวน 100 ราย พบว่า นักท่องเที่ยว 46 เป็นนักท่องเที่ยวที่เคยมาประเทศไทยแล้ว (repeat visitors) เป็นสัดส่วนหนึ่งของกว่าการสำรวจในไตรมาสก่อนๆ (ประมาณ ร้อยละ 60) และให้เห็นว่ามีนักท่องเที่ยวใหม่เข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนและรัสเซีย นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ (ร้อยละ 31)

เดินทางมาประเทศไทยเพื่อการพักผ่อน และร้อยละ 28 มาประเทศไทยเพื่อหาระบบการณ์ใหม่ๆ โดยเป็นการเดินทางท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน (ร้อยละ 35) และครอบครัว (ร้อยละ 28) ซึ่งกิจกรรมที่ทำส่วนใหญ่ ได้แก่ การเที่ยวชมสถานที่ทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 40) และการเที่ยวชมสถานที่ทางธรรมชาติ (ร้อยละ 38)

ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย คือ ความคุ้มค่ามูลค่า (ร้อยละ 36) เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ช่วงนอกฤดูท่องเที่ยว (low season) จึงทำให้ราคาที่พักรวมถึงแพคเกจท่องเที่ยวมีราคาลดลง ปัจจัยรองลงมาได้แก่ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 24) การใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว (ร้อยละ 24) และวัฒนธรรมไทยและศาสนา (ร้อยละ 22)

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยอยู่ในระดับพอใช้ถึงพอใช้มาก (ลดลงจากไตรมาสที่ 1 ปี 2556 ที่ร้อยละ 67) ในขณะที่นักท่องเที่ยวอีกถึงร้อยละ 37 รู้สึกว่ามีความคาดหวังมากกับการมาเที่ยวในไทย โดยสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจในการท่องเที่ยวไทยในไตรมาสนี้ยังคงเป็นการเดินทางชันสูง (ร้อยละ 42) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าปัจจัยอื่นๆ ด้วยที่นักท่องเที่ยว (ร้อยละ 29) สภาพภูมิอากาศ (ร้อยละ 28) และสถานที่ท่องเที่ยว (ร้อยละ 26)

การท่องเที่ยวที่มีความไม่พอใจจากการเดินทาง ในขณะที่ผู้ประกอบการมองว่าการพัฒนาการเดินทางในปัจจุบันเป็นปัจจัยบวกที่สำคัญต่อธุรกิจของตนเอง น่าจะแสดงให้เห็นว่าการคุณภาพในปัจจุบันสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น จึงเป็นผลดีกับผู้ประกอบการ แต่การบริการ ทางเลือก และความสะดวกในการเดินทาง ยังคงไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความแออัดของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงที่ต่างๆ จึงทำให้นักท่องเที่ยวต้องการพัฒนา มากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการต้องมีการพัฒนาระบบทั่งมวลช่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีมาตรฐานทั่งความสะดวกและปลอดภัย

นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ให้ความไว้วางใจในการเดินทางท่องเที่ยวจากอินเตอร์เน็ต (ร้อยละ 31) จากตัวแทนหรือบริษัทนำเที่ยว (Travel agency) (ร้อยละ 27) และจากเครือข่ายลังคอมออนไลน์ (ร้อยละ 21)

นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เห็นว่ามาตรการที่สามารถช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวมากที่สุดคือ การดูแลด้านความปลอดภัย (ร้อยละ 42) การพัฒนาระบบทั่งมวลช่น ครอบคลุมมากขึ้น (ร้อยละ 40) การเพิ่มตัวเลือกในการเดินทางให้มากขึ้น (ร้อยละ 39) และ การขยายตัว หรือ ปรับปรุงถนน (ร้อยละ 38)

ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวประเทศไทยสนใจที่จะเดินทางไปเที่ยว ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศไทยและเชียงใหม่ และประเทศไทยเวียดนาม

การที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างมากในช่วงปีจุบัน มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติเพียงเล็กน้อย นักท่องเที่ยวต่างชาติอีกร้อยละ 51 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการท่องเที่ยว เช่น ใช้จ่ายค่าอาหารลดลง (ร้อยละ 12) ลดจำนวนวันในการท่องเที่ยวไทย (ร้อยละ 12) และ ใช้จ่ายค่าที่พักลดลง (ร้อยละ 11) ร้อยละ 8 ตัดสินใจมองหาจุดหมายอื่นทดแทน ในขณะที่อีกร้อยละ 41 ไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการท่องเที่ยวไทยใดๆ

3.2 นักท่องเที่ยวชาวไทย

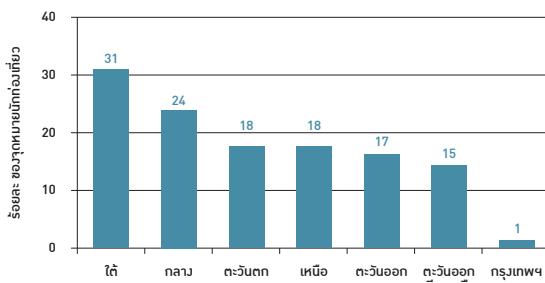
จากการสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 300 รายทั่วประเทศพบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเพียงร้อยละ 44 ที่มีแผนการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงไตรมาสที่ 3 ปี 2556 ลดลงจากสัดส่วนในช่วงไตรมาสที่ 2 ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางสูงถึงร้อยละ 64 (ช่วงปีภาคเรียนและมีเทศกาลสงกรานต์)

ภาพที่ 10 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่มีการเดินทางและมีแผนในการเดินทางในประเทศ

โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางไปภาคใต้ (ร้อยละ 31) ภาคกลาง (ร้อยละ 24) และภาคตะวันตก (ร้อยละ 18) จุดหมายหลักสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 คือ จังหวัดภูเก็ต (ร้อยละ 8) จังหวัดระยอง (ร้อยละ 6) จังหวัดเชียงใหม่ (ร้อยละ 5) จังหวัดชลบุรี (ร้อยละ 5) และจังหวัดเพชรบุรี (ร้อยละ 5) รองลงมาได้แก่ จังหวัดภูมิพล ประจวบคีรีขันธ์ และ ราชบุรี เป็นต้น

ภาพที่ 11 จุดหมายนักท่องเที่ยวชาวไทยไตรมาสที่ 2 ปี 2556

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีแผนเดินทางจะเป็นการเดินทางไปเที่ยวกับครอบครัว (ร้อยละ 56) กลุ่มเพื่อน (ร้อยละ 41) และเที่ยวด้วยตนเอง (ร้อยละ 40) โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางกับบริษัททัวร์มีสูงขึ้นกว่าไตรมาสก่อนๆ เป็นร้อยละ 21 ส่วนวิธีการเดินทาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้วิธีการเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัว (ร้อยละ 76) รถโดยสาร (ร้อยละ 33) และเครื่องบิน (ร้อยละ 26)

มีจังหวัดในการตัดสินใจท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 3 ของปี 2556 ได้แก่ ช่วงเวลาและเทศกาล ท่องเที่ยว (ร้อยละ 58) ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 54) และที่พัก (ร้อยละ 47)

โดยการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวนั้น นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด (ร้อยละ 53) รองลงมาได้แก่ ความสะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 49) การที่ค่าใช้จ่ายไม่แพง (ร้อยละ 48) และความปลอดภัย (ร้อยละ 41)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59) หาข้อมูล หรือวางแผนล่วงหน้า ในการเตรียมตัวเดินทางท่องเที่ยวจากอินเตอร์เน็ต รองลงมาคือ คำแนะนำจากครอบครัวและเพื่อน (ร้อยละ 53) และ หาข้อมูลจากโทรศัพท์ (ร้อยละ 48)

รูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการที่มีผลในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุดได้แก่ แพ็คเกจที่พักราคาถูก (ร้อยละ 25) รองลงมาได้แก่ การใช้แพลตฟอร์มในการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ (ร้อยละ 23) และการจัดงานเทศกาลในพื้นที่ (ร้อยละ 23)

นักท่องเที่ยวต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนมากที่สุดคือเรื่องความสะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 56) รองลงมาได้แก่ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว (ร้อยละ 50) และการจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยว (ร้อยละ 40)

ทั้งนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าการพัฒนาคมนาคมขนส่งที่จะส่งผลต่อการท่องเที่ยวมากที่สุดคือ การพัฒนาระบบรถไฟ (ร้อยละ 38) การขยายตัว หรือปรับปรุงถนน (ร้อยละ 38) และการเพิ่มเส้นทางในการเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวที่ห่างไกลให้สะดวกขึ้น (ร้อยละ 38) โดยนักท่องเที่ยว 38 ให้ความเห็นว่า โครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง จะส่งผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งอีกร้อยละ 13 ที่เห็นว่าจะส่งผลดีเป็นอย่างมาก แต่อีกร้อยละ 33 ที่เห็นว่าโครงการรถไฟฟ้าจะไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อการท่องเที่ยวไทย และอีกร้อยละ 16 ที่มีความเห็นว่าจะส่งผลลบต่อการท่องเที่ยวไทย

นักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 15 มีแผนการท่องเที่ยวต่างประเทศในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงต่อเนื่องจากในไตรมาสที่ 4 ปี 2555 โดยจุดหมายหลักเป็นประเทศไทยกลับคืน เช่น ลาว และ พม่า รวมทั้งประเทศไทยในแถบเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น จีน และ มาเลเซีย โดยสาเหตุหลักที่นักท่องเที่ยวไทยตัดสินใจไปเที่ยวต่างประเทศคือ ความสวยงามของธรรมชาติ (ร้อยละ 34) ความสวยงามของบ้านเมือง (ร้อยละ 20) และการประชาสัมพันธ์จากสื่อ (ร้อยละ 16)

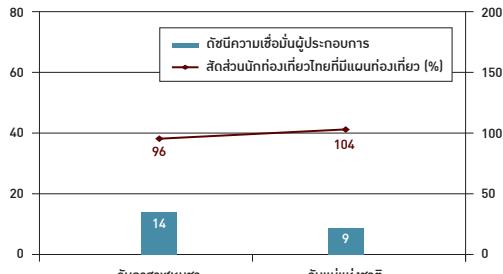
พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยจากกรณีที่ค่าเงินบาทแข็งค่าในช่วงปีจุบัน ปรากฏว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยว (ร้อยละ 52) โดยมีนักท่องเที่ยว 37% ที่ไปเที่ยวต่างประเทศมากขึ้น และอีกร้อยละ 12 ที่ไปเที่ยวต่างประเทศเท่าเดิม แต่ใช้จ่ายมากขึ้น

4. การท่องเที่ยวช่วงเทศกาล ไตรมาสที่ 3 ปี 2556

ไตรมาส 3 มีเทศกาลและช่วงวันหยุดราชการค่อนข้างน้อย โดยมีเพียงวันอาสาพหุชา-เข้าพรรษา (วันหยุดยาว 4 วัน) และวันแม่ลิมายสมเด็จพระบรมราชินีนาถ (วันหยุดยาว 3 วัน) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในช่วงวันหยุดยาวอาสาพหุชา-เข้าพรรษาต่ำกว่าปกติเล็กน้อย (96) ในขณะที่ความเชื่อมั่นในช่วงวันแม่สูงกว่าปกติเล็กน้อย (104)

อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวชาวไทยมีแผนการเดินทางในช่วงวันหยุดยาวอาสาพหุชา-เข้าพรรษา (ร้อยละ 14) สูงกว่าในช่วงวันแม่ (ร้อยละ 9) เนื่องจากเป็นวันหยุดยาวถึง 4 วัน

ภาพที่ 12 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการและสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีแผนก่อจ่ายในช่วงเทศกาล ไตรมาสที่ 3 ปี 2556

ผู้ประกอบการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมหรือกลยุทธ์ใหม่ๆ ในช่วงวันหยุดยาวอาสาพหุชา-เข้าพรรษา โดยผู้ประกอบการร้อยละ 20 จ้างคนงานเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 19 ลดราคาสินค้าและบริการ และร้อยละ 18 จะใช้วิธีเพิ่มการประชาสัมพันธ์ โดยสัดส่วนดังกล่าวเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับการเตรียมความพร้อมในช่วงวันแม่ เพียงแต่ในช่วงวันแม่ ผู้ประกอบการอีกร้อยละ 16 จะมีการจัดตกแต่งร้านใหม่เพื่อให้เข้ากับเทศกาล

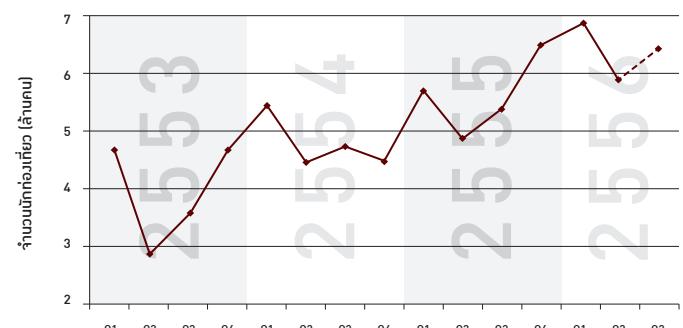
นักท่องเที่ยวที่มีแผนการเดินทางในช่วงวันอาสาพหุชา-เข้าพรรษา ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางเพื่อไปท่องเที่ยวทะเล (ร้อยละ 30 ของผู้ที่มีแผนท่องเที่ยว) ไปพักผ่อนตามจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะในภาคตะวันตก (ร้อยละ 28) เพื่อไปวัด หรือไปทำบุญ (ร้อยละ 23) หรือ เพื่อกลับบ้าน หรือ ไปเยี่ยมครอบครัว (ร้อยละ 19) ในขณะที่ผู้ที่มีแผนเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันแม่ เกือบทั้งหมดเป็นการเดินทางเพื่อกลับบ้านไปเยี่ยมแม่หรือครอบครัว (ร้อยละ 67 ของผู้ที่มีแผนท่องเที่ยว) ส่วนที่เหลือเป็นการเดินทางไปพักผ่อน หรือไปเที่ยวทะเล

5. การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ไตรมาสที่ 3 ปี 2556

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนและรัสเซีย มีอัตราการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี 2554-2556 อัตราการเติบโตเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวจีนและรัสเซียสูงถึงร้อยละ 73.29 และ 30.93 ต่อปี ตามลำดับ

ในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย 6.36 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.66 จากไตรมาสที่ 2 ของปี 2556 และเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.10 จากไตรมาสที่ 3 ของปี 2555 โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ในไตรมาสที่ 3 นั้นมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 13 จำนวนนักท่องเที่ยวรายไตรมาสปี พ.ศ. 2553 – ไตรมาส 3 ปี 2556

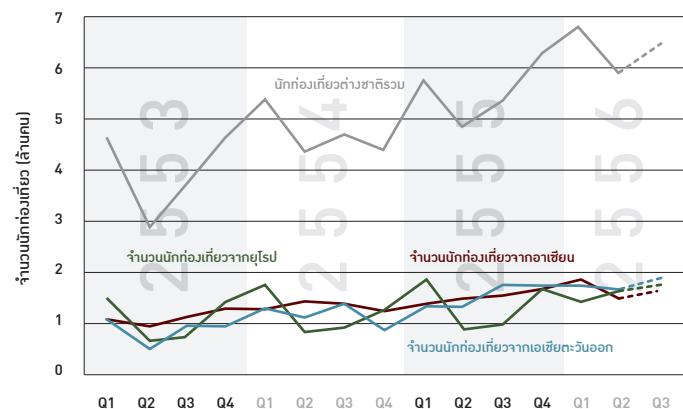
ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวรายไตรมาสปี พ.ศ. 2553 – ไตรมาส 3 ปี 2556 (ล้านคน)

	2553	2554	2555	2556	เดือนต่อเดือน (%ต่อปี)
ไตรมาส 1	4.66	5.36	5.74	6.81	18.64
ไตรมาส 2	2.90	4.35	4.88	5.80*	18.85
ไตรมาส 3	3.76	4.73	5.34	6.36*	19.10
ไตรมาส 4	4.62	4.40	6.33	7.11*	12.32
รวม	15.94	18.84	22.29	26.08*	17.00

* แทนค่าภาคการนักท่องเที่ยว

ในไตรมาสที่ 3 ปี 2556 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวจากประเทศไทยกลุ่มอาเซียนจำนวน 1.76 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.21 จากไตรมาสที่ 3 ปี 2555 นักท่องเที่ยวจากอาเซียนตัวบัน殴ก 1.89 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.64 และนักท่องเที่ยวจากภูริป 1.65 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 62 จากไตรมาสเดียวกันปี 2555

ภาพที่ 14 จำนวนนักท่องเที่ยวตามภูมิภาค

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวจาก 3 กลุ่มภูมิภาคหลักที่เดินทางเข้ามา ท่องเที่ยวในประเทศไทยในไตรมาสที่ 3 ของปี 2556 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากไตรมาสที่ 3 ของปี 2555 ที่ผ่านมาในทุกกลุ่มภูมิภาค โดยในไตรมาสที่ 3 ของปี 2556 นี้ คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามามากที่สุดจะมาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมาจากหลายประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย ตามลำดับ ซึ่งจะสอดคล้องกับไตรมาสที่ 3 ของปี 2555 ในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวจากยุโรปจะมีสัดส่วนน้อยที่สุดตามลักษณะ ภูมิภาคท่องเที่ยว

6. ข้อเสนอแนะ

ช่วงกลางปี 2556 ผู้ประกอบการยังคงมีความเชื่อมั่นในสถานการณ์การท่องเที่ยว ในระดับต่อไปยังต่อเนื่อง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงความ มั่นใจในสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย และแม้ว่าจีนเป็นประเทศที่มีแนวโน้มแข็งแกร่งมาก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงประเมินสถานการณ์ในระดับปกติ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญ ที่ควรได้รับการพัฒนาคือความสะดวก ปลอดภัย และมาตรฐานการให้บริการ ด้านการเดินทางขนส่ง

6.1 ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

จากการสำรวจความเห็นทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว การพัฒนาการขนส่ง เดินทางเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสามารถในการท่องเที่ยว ภาครัฐควรสนับสนุน การอำนวยความสะดวก เช่น ถนนที่ดี ไฟฟ้า น้ำประปา และระบบขนส่งสาธารณะ ที่ดี รวมทั้งดูแลความปลอดภัย และมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการประเภทต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยว มีความมั่นใจและพอใจมากขึ้น

เดือน ธ.ค. เป็นเดือนที่ร้อนที่สุดเทศาลดจำนวนมาก ทั้งวันพ่อ วันธนูธรรมนูญ คิสต์มาส และวันเส้นปี-ปีใหม่ แต่ในปี 2556 นี้ วันหยุดดังกล่าวเป็นวันลงลาสปันด้า อาจจะทำให้การท่องเที่ยวเทศาลดไม่คึกคักเท่าที่ควร ดังนั้น ภาครัฐต้อง มีการพิจารณามาตรการเพื่อช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวในช่วงตั้งกล่าวตัวอย่าง

ในระยะยาว จากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว อาจจะทำให้เกิดการแพร่ระบาด ของนักท่องเที่ยวในอนาคต จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมพัฒนาในด้านต่างๆ แหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรคน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยภาครัฐควรเพิ่มการลงทุนเพื่อพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะในด้าน ความสวยงาม ความสะดวก และความปลอดภัย เป็นต้น แต่ต้องมีความสอดคล้อง กับสภาพพื้นที่เดิมเพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานที่จะเอื้ออำนวยต่อการเติบโตของการท่องเที่ยว เช่น การขยาย หรือการพัฒนาสนามบิน การพัฒนาระบบรางทั้งที่มีอยู่แล้วและขยายเส้นทางให้มี ความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงมากยิ่งขึ้น เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่มีการใช้จ่ายและมูลค่าเพิ่มสูง และควรเข้มงวดกับการกำกับดูแล ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและที่พัก จัดทำทะเบียนและฐานข้อมูล เพื่อให้สามารถ ควบคุมจำนวนและมาตรฐานได้ รวมทั้งสร้างความร่วมมือเพื่อไม่เกิดการแข่งขัน ทางราคายังไงก็ตาม ผู้ประกอบการ

6.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการ

ในระยะสั้น ผู้ประกอบการควรติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาท และเตรียมความพร้อมรับมือกับการแข็งค่าของเงิน และเน้นการดูแลมาตรฐานการ ให้บริการและความปลอดภัยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็น ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

ในระยะยาว ผู้ประกอบการควรเตรียมความพร้อมรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และต้องเพิ่มการมีส่วนร่วมในการรักษา และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมทั้งเพิ่มความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ในธุรกิจหรือพื้นที่เดียวกันให้มากยิ่งขึ้น และพยายามร่วมมือกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อธุรกิจของตนได้

ดังนั้น ผู้ประกอบการควรติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาท และเตรียมความพร้อมรับมือกับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในระยะยาว โดยเป็นการดำเนินการต่อไป

การดำเนินการต่อไปนี้จะช่วยให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาเยือน ไม่ใช่แค่การเดินทางเท่านั้น แต่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและน่าสนใจ

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการควรติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาท และเตรียมความพร้อมรับมือกับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ไม่ใช่แค่การเดินทางเท่านั้น แต่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและน่าสนใจ

สำหรับการสำรวจความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการในไตรมาสที่ 2 ปี 2556 นี้ ได้พบว่า ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเดินทางต่อไป แต่ยังคงมีความกังวลเรื่องความปลอดภัยและการติดเชื้อไวรัส COVID-19 อย่างมาก จึงแนะนำให้ผู้ประกอบการติดตามข่าวสารและเตรียมความพร้อมในการเดินทางต่อไป

ผู้ที่สนใจสามารถติดตามข่าวสารโครงการได้ที่เว็บไซต์ www.thailandtourismcouncil.org

สถาบันฯ ขอสงวนสิทธิ์ไม่อนุญาตให้任何人使用或修改本文件

e-mail: info@thailandtourismcouncil.org